

גליון זה להצלחת ולרפואת
כל הנפגעים במערכה
ולע"נ
כל הקדושים שנפלו הי"ד
תנצב"ה

דבר י ש י"ח

ממרון שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א מגילת איכה

"הטא הטאה ירושלים וגו'" (א,ה)

איכ"ר ספ"א חטאו בכפלים שנא' חטא חטאה ירושלים ולקו בכפלים שנא' כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאתי ומתנחמים בכפלים שנא' נחמו נחמו עמי. פי' כדאמר' בב"ק ס"ז ב' מפני מה אמרה תורה טבח ומכר משלם דו"ה מפני ששנה בחטא ומבואר שאם שנה בחטא משלם יותר ממה שחייב וה"נ הואיל ושנו בחטא דכתיב חטא חטאה משלם כפלים בכל חטאתיה, ומ"ש מתנחמים בכפלים יתבאר ע"פ הספרי פ' בלק משל למלך שכעס על אשתו שלח לסופר א' שיבא לכתוב לה גט ועד שלא בא הסופר נתרצה המלך לאשתו אמר המלך אפשר שיצא סופר זה מכאן חלוק אלא אמור לו כתוב שאני כופל לה כתובתה לכן לעת"ל שהקב"ה יתרצה לישראל ויעשו תשובה יכפול להן שכון וזהו נחמו נחמו עמי. ועי"ל חטאה בכפלים א' מה שחטאה וב' מה שעשתה בפרהסיא שגרמה חילול ה' גדול, ולכך גם לקתה בכפלים שהי' בפרהסיא כדי לכפר על חילול ה', ומתנחמים בכפלים דהיינו בפרהסיא לגרום בזה לקידוש ה' במקום החילול ה' שהי'.

(טעמא דקרא)

דבר העורך

כתב המשנה ברורה (סוף סי' תקנ"א) "ובכונת האר"י כתב שיתאבל בימים ההם אחר חצי היום ויבכה כמו חצי שעה" ובנותן טעם להעתיק דברים נפלאים מרבינו שליט"א בספרו טעמא דקרא: הנה במגילת איכה יש אריכות גדולה על עניני הצרות שאירעו לישראל אבל על עצם חורבן הבית לא האריך כ"כ. והטעם י"ל עפ"מ שאחז"ל בב"ר פמ"ב סוף סי' ג' דכל והיה הוא לשון שמחה ומתיבין ליה מהא דכתיב (ירמי' ל"ח כ"ח) והיה כאשר נלכדה ירושלים אמר להם עוד היא שמחה שבו ביום נטלו ישראל אופכי על עונותיהם דאמר רשב"נ אופכי גדולה נטלו ישראל על עונותיהם ביום שחרב ביהמ"ק שנאמר תם עונך בת ציון, נמצא שעצם חורבן הבית הי' טובה לישראל שנמחלו עונותיהם וגם ששפך חמתו על העצים ועל האבנים לכן לא האריך אלא בעניני הצרות שבאו כתוצאה מכך שהם היו רק לרעה (ועי' בתוספות בקידושין ל"א ב' ד"ה איסתייעא). והנה בימינו אנו, ברוב המקומות לא נוהגים לערוך תיקון חצות ובודאי שלא באמצע היום, אך סיפר רבינו שליט"א ששמע מאביו רשכבה"ג מרן בעל הקהילות יעקב ז"ע, שזוכר מיישבת נובהדוק, שהיו עורכים כל בני הישיבה כל יום תיקון חצות בבכיות נוראות על שכינתא בגלותא, ומייחלים לביאת מקדשנו בב"א. יעזור ה' שנזכה שיקום בנו "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה" וכמו שעמדו בעלי המוסר על הלשון "זוכה" לשון הווה, והיינו כי מי שבוכה באמת על החורבן הרי שזה כבר נחמה פורתא אצלו, וכבר כעת הוא מעט זוכה, ויראה בקרוב את הגאולה השלימה בב"א.

דבר השעה

ידידי היקר הר"ר יצחק אוהב ציון שליט"א מתלמידיו של רבינו הראה למרן שליט"א דברי החת"ס בדרשותיו בדרשה לח' תמוז שכתב שם וז"ל:

"טרם אענה אני אומר ברבים כעין ברכת הודאה על העבר, ברוך ה' כי הפליא חסדו לי בעיר מצור (תהלים ל"א) ואמר הפליא חסדו י"ל כך כי הנה כתיב (שם ס') נתת ליראיך נס להתנוסס מפני קשט סלה ויל"ד לשון נס להתנוסס, וגם מפני קשט. כי הנה ניסי ה' רובם לטובה להצלת צדיקים מהרעות אשר באו במקרה העולם או על חטא הרבים והקב"ה מציל הצדיק ממנו ולפעמים נעשה נס לפרעניות להכרית רשע או רשעים וכדומה. אמנם לעשות נס שלא בטבע העולם לפרעניות על אנשים ידועים ולהצילם מהרעה ע"ד נס אחר לטובה, זהו דבר פלא וקשה להבין כי אם לא חפץ ה' להענישם מעיקרא מאי קסבר להביא הרעה שלא בטבע, כמו שאנו רואים בעינינו כי אעפ"י שהמלחמה הוא מדרך העולם ושיבואו עיירות במצור ומצוק והקב"ה משגיח לטובה להציל הראוי להציל, אבל מ"מ מה שבאתה עירנו במצוק וזרקו עלי' חיצים זה שלא בתכסיס מלחמה, וכל אנשי הצבא בעצמם מתמיהי' ולא ידעו שום טעם או ריח או תועלת להשונאי' בזה וכל איש נבוב ילבב כי מאת ה' היתה זאת ע"ד נס לפרועניות שאינה באה לעולם אלא בשביל ישראל (כיבמות ס"ג). ואמנם נגד זה אנו רואי' חסדי ה' שעשה נס לטובה כי לא די שלא ניזוק איש בגופו גם הפסד בניינים הוא מעט מזעיר בבתי יהודים וכלא נחשב המגיע לאיזה אלפים בערך זה - ולא הי' רק הפחדים והדאגות, וא"כ קשה מעיקרא מאי קסבר ית"ש לחדש נס לפרועניות כיון שדעתו ית' להצילנו ולהיות עינו עלינו לטובה", עכ"ל.

ואחר שראה רבינו שליט"א הדברים מילה במילה אמר שזה ממש מתאים לזמננו אנו שרואים שהאויבים זורקים המון טילים וב"ה אין שום נפגעים מזה והדברים יפים מאד והוסיף רבינו שליט"א, שלנו (דהיינו עם ישראל) יש תהילים נגד הטילים.

בכרכת שבת שס"ט
יחזק ישיב

פסקי דינים והלכות לימי תשעת הימים ותשעה באב

- אמר רבינו שירא שמים שיודע שהמור"מ שהוא עושה אינו כדי פרנסתו אלא להרווחה בעלמא, ראוי באמת להחמיר וליזהר בט' הימים.
- אין לקנות פרחים בימים אלו אבל לכבוד שבת קודש מותר.
- מותר לצבוע תפילין בתשעת הימים (קונטרס גם אני אוזך ח"ג).
- מי שהזמין מקרר וכד' לפני י"ז בתמוז וקבלו בתשעת הימים, נכון שלא יזכה בו ולא ישתמש בו עד אחרי ת"ב. (שם)
- לגבי סופר סת"ם האם מותר לו לכתוב בערב ת"ב אחרי חצות כתב רבינו "כמדומה שאין ראוי לעשות כן".
- לגבי סעודה מפסקת כתב רבינו: דאין לעשותה לסעודה חשובה.
- גם נשים יושבות על הקרקע בסעודה המפסקת, וגם קטנים שהגיעו לחנוך טוב לחנכם לזה.
- חולה שאין מתענה בת"ב י"א שאינו צריך לאכול סעודה המפסקת.
- בסעודה המפסקת יש נוהגין לטבול ביצה באפר. וכן נוהג רבינו שליט"א.
- מותר למרוח ממרח על הלחם בסעודה המפסקת.
- אפשר לברך על מקרא מגילה בישיבה, ולא צריך עמידה כיון שקוראים בישיבה.
- גם לנשים מצוה לומר קינות ולבכות ולהצטער על החורבן, ולומר או לשמוע מגילת איכה רק נשים אינן צריכות לשמוע ממגילה כשירה.
- נער הנעשה בר מצוה בת"ב אע"פ שיש שמחה כשעולה לתורה אין צריך להמתין לקריאת התורה במנחה, ויכול לקבל עליה כבר בשחרית.
- נוהגין לעמוד בפיוט "אלי ציון נעריה" מפני חשיבותו.
- אחר הקינות אומרים אשרי ואין אומרים למנצח וכתב במ"ב סי' תקנ"ט סקי"ט משום דכתיב "יענך ה' ביום צרה ישגבך וגו'", ואין שייך לומר זה. וביאר רבינו שהביאור במ"ב הוא, משום שנאמר "שחם תפילתי", ואין שייך לומר יענך ה' וגו'.
- יותר טוב שלא לומר אל תירא וכו' אחרי עלינו לשבח.
- ההולכים לבית הקברות כתב רבינו שפרקי התהילים הקשורים לחורבן הבית, יתכן שמותר לאומרם.
- מי שרגיל לומר בכל יום שש זכירות יכול להשלים לפני מנחה ואמר רבינו שלא יאמר הפסוקים אלא רק הראשי פרקים, דהיינו הריני זוכר... יציאת מצרים, שבת, מעמד הר סיני, מעשה עמלק, שהכעיסו אבותינו להקב"ה במדבר, ומעשה מרים.
- מי שנוהג לומר כל יום פרק שירה, אין לאמרו בת"ב, ויכול לאומרו במוצאי ת"ב.
- רבינו נוהג לשייר אמה על אמה בכל החדרים שבבית שיש בהם ד' על ד'.

(נחמת ישראל להרה"ג ר' ישראל דרדק שליט"א)

סיום מסכת בחלום

ביום רביעי ג' מנחם אב תשע"ג כשהקיץ מרן בעל ה'דרך אמונה' הגר"ח קניבסקי שליט"א משנתו ביום, ביקש מנכדו הגר"ג הוניגסברג שליט"א שיביאו יין לפניו. להפתעתם שמבקש יין בתוך תשעת הימים ובמיוחד שכל שנה בערב ת"ב הגר"ח מסיים מסכת יבמות? ענה הגר"ח: "שסיים מסכת ברכות בחלום" [כששאלוהו כמה זמן לקח? השיב: "פרעג נישט צו פיל" – אל תשאל כ"כ הרבה]. כשהגיעו הדברים למרן בעל ה'אילת השחר' הגרא"ל שטיינמן שליט"א ואחד מהרבנים הנוכחים מסר בשמו של מרן הגר"ד לנדא שליט"א ראש ישיבת סלבודקה שהעיר שאצל מרן החזו"א זצוק"ל לא ראינו שערך סיומים על מסכתות? ענה מרן שליט"א: שאכן כן, והיה פעם שהגר"ש ברמן זצ"ל אמר לחזו"א שמתכנן לערוך סיום על מסכת כתובות, שאלו החזו"א: האם ידע לחזור בע"פ על כל הפרטים הרבים בסוגיא דמומין בפרק אע"פ, ואם לא אי"ז נקרא סיום, כי סיום עורכים רק אחר שלומדים וברורים בכל המסכת על כל סוגיותיה בעיון. והסביר זאת מרן שליט"א שאדם שאינו מסוגל להעמיק ולברר סוגיות, אצלו הסיום מסכתא בלימוד ובידיעת גמ' רש"י, ואצל האחר ממנו גמרא רש"י תוס', אך אצל תלמיד חכם שמסוגל ללמוד בעיון כל הסוגיות ולבררן היטב הרי עדיין לא סיים המסכת לפי דרגתו. והחזו"א זצוק"ל הרגיש בעצמו תמיד שעדיין לא סיים, ויש לו מקום להוסיף לקח עיון וברור בסוגיות המסכת. אך הוסיף מרן שליט"א שכשמדובר במרן בעל ה'דרך אמונה' הגר"ח קניבסקי שליט"א שאצלו הכל כמונח בקופסא ומסוגל לומר שסיים מסכת ברכות בחלום ודאי שהוא סיום אמיתי הראוי לשמוח בו.

אשרי ילוד אשה שככה לו

ואשרי הדור שמרן שרוי בתוכו לאוי"ט

"ימים על ימי מלך יוסיף שנותם כמו דור ודור"

לקבלת הגליון ניתן לשלוח בקשה במייל: 0573145900@okmail.co.il או בפקס: 077-2092005

נשמח לקבל הערות והארות וכן עובדות ושר"ת מרבינו

להנצחות ולתרומות: 057-3145900 כתובת: רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק